

Конкуренція вимагає постійного удосконалення і пошуку, виявлення потенційних факторів впливу на витрати, на які необхідно спрямовувати відповідні методи. При цьому слід відзначити, що для кожного підприємства різні фактори будуть мати різний ступінь важливості [3]. Складність такої категорії, як витрати, збільшення кількості факторів впливу визначають, наявність на сучасному етапі широкого спектра методів управління витратами. При цьому слід звернути увагу на таке: – постійний пошук нових методів управління витратами; – трансформацію уже існуючих методів під відповідні потреби окремого господарюючого суб'єкта; – суб'єктивність у виборі та використанні окремого методу або їх системи.

Таким чином, можна зробити висновок, що система управління витратами підприємств потребує вдосконалення, одним із напрямів якого є більш оперативне формування та використання інформації про витрати, розширення місць її отримання та використання; надання інформації таких властивостей, щоб вона могла використовуватися для оперативного прийняття рішень; приведення усієї системи управління витратами до вимог, що їх формують нові ринкові умови господарювання.

Література: 1. Аптекарь С.С. Планирование и анализ стоимостных показателей на металлургическом предприятии / С.С. Аптекарь, В.В. Краснов, В.А. Процив. – М.: Металлургия, 1986. – 224 с. 2. Райан Б. Стратегический учет для руководителя / Б. Райан; пер. с англ.; под ред. В.А. Микрюкова. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 616 с. 3. Хорнгрен Ч. Управленческий учет. 10-е изд./ Ч. Хорнгрен, Дж. Фостер, Ш. Датар; пер. с англ. – СПб.: Питер, 2005. – 1008 с.

РОЗВИТОК ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Тригуб С.О., Ренійський інститут Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля, м.Рені, Одеська обл., Україна

На сьогодні в умовах активного розвитку ринкових відносин, посилення глобалізації світового господарства та диверсифікації міжнародних ринків посилюється значення завоювання Україною конкурентоспроможного місця на світовій арені. Одним із основних засобів досягнення цієї мети є удосконалення напрямів розвитку та ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств – це сфера господарської діяльності, пов'язана з міжнародною виробничою й науково-технічною кооперацією, експортом і імпортом продукції, виходом підприємства на зовнішній ринок. Ефективна зовнішньоекономічна діяльність сприяє зміцненню експортного потенціалу країни, підвищенню конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках, формуванню раціональної структури експорту й імпорту, залученню іноземних інвестицій на взаємовигідних умовах [1].

Зовнішньоекономічні зв'язки є важливим екзогенним фактором, що значно впливає на динаміку й стійкість розвитку національної економіки та окремих підприємств, формування їх структури, ефективність функціонування. Чим вище рівень економічного розвитку країни, тим більше необхідна її участь у зовнішньоекономічних зв'язках, тому що стан розвитку світового господарства, міжнародний рівень розвитку продуктивних сил роблять практично неможливим вискоєфективне функціонування замкнутого господарства. В умовах глобалізації світового господарства й міжнародних економічних відносин різко підвищується роль і значення зовнішньоекономічної діяльності як для економіки країни в цілому, так і для окремого підприємства[2, с.146].

На сьогодні зовнішньоекономічні відносини є беззаперечним фактором успішної діяльності того чи іншого підприємства. Хоча тут велике значення має вид діяльності, яким займається підприємство. В умовах сучасних ринкових відносин розширення сфери збуту чи постачання є запорукою отримання додаткових прибутків. Під час здійснення діяльності підприємства на території однієї країни підприємство перебуває в певних обмежених рамках тих вимог і того попиту, що існують в цій локації. При цьому підприємство втрачає певну частину сегментів потенційних споживачів та постачальників, з якими може працювати, зважаючи на

його виробничий та кадровий потенціал. Локалізація географії збуту чи постачання веде до нівелювання загальносвітових вимог розвитку сфер чи видів промисловості, до яких належить діяльність цього підприємства[3, с. 314].

Основними складовими зовнішньої торгівлі України є[4, с.100]: 1) товарна структура зовнішньої торгівлі України охоплює понад 20 номенклатурних груп, серед яких домінують: недорогоцінні метали та вироби з них (45%), мінеральні продукти (10%), механічне обладнання, машини та механізми, електрообладнання та їх частини, пристрої для записування або відтворення зображення та звуку (9%), продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (8%); 2) в експорті до РФ з України домінують продовольчі, сировинні товари, текстиль, продукція машинобудування. Україна імпортує сільськогосподарську сировину, мінеральні продукти, продукцію хімічної промисловості, каучук, шкіряні вироби й сировину, целюлозо-паперові вироби, текстиль, метали, обладнання, транспорт; 3) в українському експорті до ЄС домінують сировина й продовольство: чорні та кольорові метали, добрива, бавовна та волокно, масло й жири, хімічна продукція. З ЄС Україна імпортує продовольчі товари, машини та обладнання; 4) у структурі експорту з України до США зростає частка чавуну і скорочується частка сталі; експортуються нафта і нафтопродукти, бітумні суміші, озокерит. Український імпорт із США характеризується домінуванням ядерних реакторів, котлів, обладнання, їхніх складових та продовольчих товарів.

Необхідно відмітити, що взагалі товарна структура експорту України є вкрай несприятливою, оскільки домінуючими експортними позиціями залишаються металопродукція, мінеральні продукти та хімія. На відміну від держав Центральної Європи, в Україні так і не відбулась переорієнтація з торгівлі сировиною та напівфабрикатами на торгівлю товарами з високою доданою вартістю. Головні експорто-орієнтовані галузі залишаються надзвичайно енергоємними, що робить їх критично залежними від імпортованих енергоносіїв [5].

Для того, щоб покращити сучасний стан справ та забезпечити високу конкурентоздатність українських підприємств на зовнішніх ринках необхідно вживати заходи та створювати механізм підтримки зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств з боку держави. Держава не має залишатися осторонь від наявних проблем, оскільки найважливішим аспектом економічного добробуту країни є взаємозалежність стану економіки держави та ефективності зовнішньоекономічних відносин. Розв'язання проблеми можливе лише за умови вкладення капіталу та впровадження сучасних інноваційних розробок у пріоритетні галузі, іншими словами, забезпечення інтенсивного розвитку економіки.

Об'єктивною необхідністю подальшого розвитку економіки країни є також заходи, які спрямовані на довготривале використання переваг міжнародного розподілу праці, створення умов широкого обміну досягненнями світової науки і техніки й повсюдне їх упровадження у виробництво. Зовнішньоекономічна діяльність - це важлива й невід'ємна сфера господарської діяльності, котра при ефективному використанні всього комплексу сучасних форм і методів міжнародних економічних відносин здатна впливати на технічне удосконалювання виробництва, підвищення продуктивності праці і якості продукції, яка виробляється. В цілому ж, вихід на зовнішній ринок самостійно господарюючих суб'єктів сприяє пристосуванню економіки до системи світогосподарських відносин, формуванню економіки відкритого типу. Саме тому розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств, фірм, усіх учасників ринкових відносин - це суттєвий фактор підвищення ефективності господарської діяльності як на рівні окремих підприємницьких структур, так і в масштабах усієї країни. Ефективна зовнішньоекономічна діяльність сприяє відтворенню експортного потенціалу країни, підвищенню конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках, формуванню раціональної структури експорту й імпорту, залученню іноземних інвестицій на взаємовигідних умовах, забезпеченню економічної безпеки України [6].

Література: 1. Новосьолова О.С., Остапенко А.С. Особливості зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств. 2. Івашук І. О. Зовнішньоекономічна складова як імператив функціонування сучасного підприємства. Вісник Хмельницького національного університету 2009, № 2, Т. 1 с.146-149. 3. Поліщук І.М. Особливості ведення зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.1. с.313-322. 4. Задоя А.О.,

Тарасевич В.М., Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Лебедева В. К. та ін. Міжнародна економіка. Підручник./ За ред. А. О. Задой, В. М. Тарасевича – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с. 5. Науменко А.П., Тимошенко Є.Л. Покращення зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств // Проблеми системного підходу в економіці. Електронне наукове фахове видання – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/> 6. Гаркуша О. О. Ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Автореф. [Електронний ресурс]: <http://masters.donntu.edu.ua/2003/fem/garkusha/diss/index.htm>

УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧОЮ ПОТУЖНІСТЮ ВУГЛЕДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ВИКОРИСТАННЯ РЕЗЕРВІВ

Худякова І.Є., Державний ВНЗ «НГУ», м. Дніпропетровськ, Україна

Виробнича потужність вугільної шахти і рівень її освоєння є головними індикаторами визначення потенціалу підприємства. Причому термін служби шахти на залишкових запасах десять або більше років не має принципового значення. Головне - це співвідношення основних технологічних ланок підприємства. Кожен виробничий підрозділ шахти характеризується своєю пропускною здатністю (чи потужністю), що визначається можливістю устаткування, наприклад, потужністю вентиляторів головного провітрювання і перетином гірничих виробок, а також їх аеродинамічним опором. На перший погляд, представляється доцільним прийняти як показник освоєння потужності відношення фактичного видобутку, тобто фактичної завантаженості даної виробничої ланки чи процесу по відношенню до його потенційної можливості чи пропускної здатності. Однак таке відношення буде характеризувати не можливості, а їхнє фактичне використання, що, власне кажучи, має суб'єктивний характер. Крім того, визначений таким методом показник буде давати з погляду перспективи шахти невірну інформацію.

Це легко проілюструвати наступним прикладом. Припустимо, що шахта, маючи пропускну здатність підземного транспорту 3 000 т/добу, фактично добуває 1 800 т. При зазначеному підході її показник освоєння потужності дорівнює 0,6. Це наводить на думку про необхідність реконструкції підземного транспорту з метою підвищення коефіцієнту надійності, однак у дійсності потрібна не реконструкція, а поліпшення роботи шахти, тобто використання суб'єктивних факторів. Безумовно, що підвищення рівня освоєння виробничої потужності є значним потенціальним резервом вугільної галузі (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл шахт за рівнем використання виробничих потужностей

Показник	Рівень використання виробничих потужностей, %					
	до 30	31-50	51-70	71-100	101-150	більше 150
Кількість шахт	25	36	32	31	32	15

Вугільна шахта являє собою систему, яка в кожен даний момент має в своєму розпорядженні певні резерви. Серед цих резервів можна виділити технологічні, які у свою чергу підрозділяються на загальношахтні і резерви окремих виробничих ланок. Важливі резерви організаційні, які характеризують безпосередньо використання часу робітників, рівень їх кваліфікації, а також міру використання можливостей устаткування інших елементів шахтного господарства. Організаційні резерви в реальних умовах вугільних шахт досить ємні, й організація виробництва у багатьох випадках далека від досконалої.

Якщо розглядати шахту з точки зору резервування її роботи, то вважається доцільним розділити всю сукупність процесів на дві групи: процеси, які безпосередньо впливають на обсяг видобутку, і процеси, які забезпечують роботу шахти в цілому. До першої групи відносяться основні виробничі процеси і ті, які безпосередньо впливають на підсистеми основного виробничого процесу. До другої групи – процеси, які підтримують функціонування і розвиток